

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1931 снл алтынны
16 нүвүттэн тадоар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 11 (5835)

1983 снл. Тохсунньу 26 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

Сыаната
2 харчы

Бастыгнар слеттара

Ааспыт субботада, тохсунньу 22 күнүгөр, Культура оройуоннаабы дьикитэр 1982 сылга социалистическай куоталааны кыайылаахтарын — оройун норуотун хаһаайыстыбатын бастыгнарын слетта буолла.

Бастыгнар слеттарыгар «ССКП Кини Комитетын сэтинньитээри (1982 с.) Пленумун уураахтарын олоххо киллэрингэ — хас биирдик үлэ коллективтар үрдүк тэрээһини уонна дьисциплиниини» дьон дакылааты ССКП райкомун секретара Е.М. Макарова огордо.

Дакылаат сүннүөнэ кэпсэтингэ барыта 11 киһи кытына. Кинилэр ССРС 60 сыла туолуутун чизингэр тэнитиллибит социалистическай куоталааны түмүктөрүн сикһилии ырыттылар уонна ситиһилиитин чингээн, тэтими намтаппакка пятилетка үһүс, сүрүн, сылыгар өссө үчүгэйдик үлэлииргэ бигэ быһаарынылаахтарын

биллэрдилэр. Тыл этэсчилэр дьисциплиниини бөбөрөгүүтэ, эппитиниин үрдэтингэ, тэрээһини түспарыта кини Комитет илленума туруорбут сорукарын толорууа москвичтар баһыынара сүткөн суолталаары бэлэргэтилер уонна ити сыаналаах көбүлөөһини сир ахсын дьыаланан ойүүргэ оройун бары үлэһиттэрин ыгырдылар.

Слет үлэтигэр оройуону кытта тэстээх Неронгри куорат делегацията кыттыны ылла уонна делегация салайааччыта «Мин-монтажспецстрой» Саха сирин Собуруу өлүгүгэ территорияльнай производственной управлениетын парткомун секретара Е.К. Кутузов тыл эттэ.

Оройун норуотун хаһаайыстыбатын бастыгнарын, бары үлэһиттэрин ССКП КК сэтинньитээри Пленумун түмүктэриттэн үөс-

ээн тахсар сорукарыгар кинигэ тохтоон слекка ССКП райкомун бастагы секретара И.И. Листиков тыл эттэ.

Норуот хаһаайыстыбатын бастыгнарын слетта 1983 сылга оройун социалистическай эбэхтэлиститибэтин биир санаанан биһирээтэ уонна ону ситиһилээхтик олоххо киллэрингэ оройун бары үлэһиттэригэр Ыкырыккы ылыһна.

Слекка үөрүүлэх быһыыга-майгыга производство бастыгнарыгар, Чурапчы оройуонун уонна Неронгри куорат лауреаттарын аалай лизентэлэри итиннэ жетоннара кэтэрдиллинилэр, оройун рекордсменнарыгар уонна чемпионнарыгар, бастыг үлэ коллективтарыгар итиннэ идэлэринэн чулууларга эмнэ аналлаах лизентэлэр, жетоннар, ойдобуньук бэлэхтэр туттарылыннылар.

Снимокка: слет кыттылаахтара (хаһаастан) И.К. Афанасьев — «Мазрыкчаан» комсомольскай учуур ферма (Чакыр) фуражира, М.П. Павлова — Болтоно манныксыта, П.Я. Борисов — «Икутсельстрой» механизированнай участкаын биригэдьирэ, М.И. Пономарева — Килэти манныксыта, М.М. Борисов — Хатылы манныксыта уонна В.Д. Андреев — Килэти сылыгыттарын звенотун звеньевой.

ПРОМЫШЛЕННАЯ КОМБИНАТ КОЛЛЕКТИВЫН СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ЭБЭХЭЭТЭЛИСТИБЭТЭ

ССКП КК сэтинньитээри (1982 с.) Пленумун уураахтарын олоххо киллэрсэн, биһиги, промкомбинат рабочайдара, сулууспалаахтара уонна инженернай-технической үлэһиттэрэ, пятилетка үһүс, сүрүн, сылыгар бэйэбитигэр манньк социалистическай эбэхтэлиститибэни ытыныбыт:

— валовой бородууксуйаны онорон таһаары сыллаабы былаан ахсынны 25 күнүгөр 103 бырыһыан, атыннык этэххэ, былааннамыты 13 тыһ. солк. аһары толоруохпут, онон ааспыт сыллаагар 48 тыһ. солк. элбэх бородууксуйаны оноруохпут;

— үлэ онорон таһаарытын

былаанны 102 бырыһыан толоруохпут;

— деловой маһы таһыны былырыннытааһар 190 кубометрынан улаатыннарыахпыт уонна сыллаабы былаан 105 бырыһыан туолуутун хааччыйахпыт;

— эрби бородууксуйатын онорон таһаары кэмэйин ааспыт сыллаагар 150 кубометрынан улаатыннарыахпыт итиннэ сыллаабы соруудабы 108,3 бырыһыан толоруохпут;

— культурнай-бытовой табардары онорон таһаары сыллаабы кэмэйин 56 тыһ. солк. улаатыннарыахпыт, 50 тыһ. устуука ир-пииччэни үктүөхпүт;

— Улуу Октябрь 66 сыла туолуутун көрсө 970 кв. метр иэтиэх столлярнай-мебельнай сыла сана дьикитин үлэб киллэриэхпит;

— столлярнай-мебельнай, иэс сыахтарыгар, пилорама уонна маһы согоуопкалыыр биригээдэлэргэ үлэ төлөбүрүн, биир килим иэрээт быһыытынан онорууга киириэхпит;

— үлэ дьисциплиниини бөбөрөгүүгэ хаһаагытааһар даһаны күөскэ ысыахпыт.

(Эбэхтэлиститибэ коллегия уонсый мунньаарынан биир санаан ылыһына).

ПЯТИЛЕТНА ВАХТАТА

Өлгөмнүк бултуйда

Карл Маркс аатынан совхоз Волугурдаабы от-делениетын нэдрөй бултуйа Егор Прокопьевич Диодоров Амма илин эмеринээри куөллэринэн талһыйа сылдьан бы-

ылгы сезонга элбэх кылааннаах түүлээги бултаата.

Сорсуннаах сонордуг ааспыт юбилейдаах снл IV кварталыгар 542 солкуобайдаах «сымнааар кемүһү» дойду валютнай фондугар киллэрсэн, тустаах былаанна лаппа куоһарда.

Вилитин кини уруккутан бултуйур бырдарынан

сылдьан тууларын, хаппианнарын көрөр.

В. ИГНАТЬЕВ.

Үрдүк кирбиини бэлэстэнэн

Дьикэ-уот, коммунальгай хаһаайыстыба производственной управлениетын коммунист Г.А. Пестерев салайааччылаах биригээдэтэ ааспыт сылга

60 тыһ. солк. суумалаах тутууну ыһтар былааннарын 135 тыһ. солк. толорбута.

Пятилетка үһүс, сүрүн, сылыгар бастыг коллектив былырыннытааһар өссө үрдүк кирбиини бэлэстэнэн.

Биригээдэ бу күнүгэ оройун киһингэр көгүһү туоруур муостаны онтор.

Г. СОЛОВЬЕВ.

Москвичтар бачыымнарын Дьисциплиинэ — ситиһии мэктиэтэ

«Чурапчы» совхоз Арбылаахтаабы онделениетын коллективын СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ЭБЭХЭЭТЭЛИСТИБЭТЭ

Москва бастыг предпринимателей коллективтара, ССКП КК сэтинньитээри (1982 с.) Пленумун көрдөбүллэригэр сөп түбэһиннэһэн, үлэ тэрээһини түспарыта, онго-тумтуутун үрдэтэргэ, производственной уонна үлэ дьисциплиниини кэһинилэри, хаһаайыстыбанаага суох буолууну утары охсуһууну күүһүрдүргэ, «Дьиктэһини, хайрабылы — үлэ быһыытынан!» дьиктэһитээх бөртөөхэй баһыымы көтөхтүлэр. Ону, бары советнай дьонногүрдүк, биһиги эмнэ неси биһирэбиллээн көтөхтүбүт уонна бэйэбитигэр манньк социалистическай эбэхтэлиститибэни быһаарыныбыт:

— коллективка үлэ дьисциплиниини уонна общественнай бөртөөгө кэһини, үлэ бириэмэтин тутата суох сүтэри хангык баһарар көрүктэригэр, итирктэһингэ уонна алкоголизмга тулу-уллубаттык сыһааннаабы быһыытын-майгытын үөскэтэргэ, дьиктэһини туругун социалистическай куоталааныгар сүрүн көрдөрүүтүн онгорорго;

— общественнай бөртөөгө кэһини, хэлу-бунай туһу оноруу түбэлтэрин таһаарбакка;

— алын коллективтарга үлэ бириэмэтин учуоталаһыт таабылынай системаны олохтуурга, онон эрон хас ый ахсын дьисциплиинэ туругун, дьонногү үлэбэ эппэти-тэрин сикһилии дүүлөһөн иһэргэ. Бу дьылаада бары общественнай эригэлэри ытыһына-арга;

— коллективтар састааптара туруктаах буоталларын ситиһэр, кадртар кэлэ-бара туруулаһан аччатар туһугар иһэр-өйдөтөр үлэни, дьон-ор үлэлиир уонна оло-тор усулуобуйаларын түспаран иһэргэ, чуолаан: фермаларга ынары меха-нической ыһыны олох-туурга, сүөсүһүттэргэ бы-тыл 2 квартиралаах биир-лорор дьикити тутарга, специалистары бары наа-талааһынан кэмигэр хаач-чыларга, кыстык ферма-ларга итии аһылыгы ти-һигэ быстыбаттык तरी-барга;

— сельской Культура дьикитин тутууга 6 киһи-

аһылытын, уматык-оһунох магыры-лаалларын, электроэнер-гияны, тутуу магыры-лаалларын аһары орос-куоттааһыны таһаарбак-ка;

— совхозпут толору ха-һаайыстыбанай ахсаан-га киирээһинэ быһыы-гыттан садалаан туохха барытыгар кичээнигин, кэмчилээн сыһыанна-һыны, общественнай баайы-дуолу ыһыны-то-бууну утары сорунуу-лаахтык ох уһууну, дьиктэ-чэхчы ааһан-суоттаан үлэһитини коллектив олоһун муорматынан онго-рогго;

— сознательнай дьис-циплиинэ, тэрээһиннээх буолуу иһин охсуһууга отделение территорияты-гар баар бары государств-веннай учреждениелар үлэһиттэрэ активнайдык кытталларын ситиһэргэ.

Итигэргэ олоһуран 1983 сылга манньк сүрүн про-изводственной кирбиилэ-ри ыларга:

— государствога тутта-рыллар үүт былаанна 5 бырыһыан, үүтү валовой ыһыны 3 бырыһыан аһартырга;

— мырай деловой тах-сытын 73, кулун делов-нойун 81 бырыһыанга тьэрдэргэ, туттарылар сүөһү өртө ыһааһына 335 кг буоларын, ол иһиттэн 150 сүөһү надбавкада, сүөһү 85 бырыһыана үр-дүк уойуулаарынан бара-рын ситиһэргэ;

— ынах сүөһү, ордук иһирэй, кеннүүнэн өлүү-түн мунутуурдук ачча-тарга, эти государствога туттарыны былаанна 3 тоһонон аһарарга;

— үүт сыатын 4, табар-рыһаһын 90 бырыһыан-га тьэрдэргэ, туттарылар үүт 65 бырыһыана бастагы суортааһынан ба-гарын хааччыларга;

— тракторнай парк үлэ-тин былаанна 102 быры-һыан толорорго, ол иһи-тон 1 бырыһыана — ди-китин уматыгы кэмчи-лэһини суотугар.

Биһиги бу көбүлээһим-митин дьыаланан ойүүл-лэригэр бары үлэ коллек-тивтарын ыгырабыт.

(Эбэхтэлиститибэ үлэһиттэр уонсый мунньахтарынан биир санаан ылыһына).

ССКП райкомугар

ССКП райкомун бюро-та Арбылаах отделение-тын коллективын эбэхтэ-листитибэтин биһигээтэ уонна бары парткомнары, малнайгы сүһүөх уонна сыахтаагы партийнай та-ригэлэри, партгруппала-ры москвичтар бачыым-нарын ойөөһүнүнэн си-бэстээн бу көбүлээһини дүүллэһини уонна үлэ-коллективтара чопчу эбэ-хтэлиститибалары ыты-һыларын тарийэллэри-гэр эбэхтэлиститибэ.

ССКП райкомун секретара таб. Е. М. МАКАРОВА дакылаат татан

[illegible]

СССР КК сессия
(1982 г.) Пленум ЦК СССР
Генеральный секретарь

Аңылык нуормата кыры
и чыгын үрдүсүн эбин абыты
Б бөлөмнээһиниге хамсатыла
б. дыһаллар ичыллыбатыла

1982 сэлгэ капиталнай т
тууга булаан толорууллуб
Ордук улахан хаазлыг совх
тарга хаазаыстыбаннай ный
нан тутуулар объектаар үл
жилжэрингэ тарыста. Бу өттү
ордук мөлтөхтүк Эрлик Эр
тиня аатынан уоһна «Чурапч
совхозтар үлэсэтнэлэр. Үүм

Оройуон савхостарыгар
рутаарыта ытыллыбыт

Пятилетка үнүс сыйын со-
тара улахаттар. Ойруу ол-
киллэрин хас биридин үлэ-
лектива сый санатыттан үлэ-
тэрээһиннээхтик, үрдүк
рунгуолаахтык үлэлирин, д-
сирилиминэн кытаанахтык
туһарын, эппетитинэн үлэ-
рин эрэйэр. Производство
тара — реконструкция, чен-
нар, идалэринэн чулуулар
таах үлэлир учаастактар
ССКН КК сэтгинньитээки И-
ма туруорбут соруктарын
хо киллэрингэ хаһаанньит
да дьулуурдаахтык үлэлини
йэлэрин сирэй холобурдар
атыттары көбүлүүр абсаһ
таахтар

Пятилетка сүрүн сылыгар — өссө үрдүк кирбиилэргэ

Норуот хаһаайыстыбатын бастыгнардын оройуоннаабы
слетун кыттыылаахтарын этиилэриттэн.

М. Р. СЫСОЛЯТИН — Директор орто оскуолатын
директора:

— Үөрэтин кабинетнай системата оройуон оскуо-
ларыгар бигэтик киллэри-
линнэ. Кабинеттары аныгы
көрбүлгэ сөп түбэһинэ-
рин онорууга ордук Сылаан,
Хатыны, Одьулуун оскуола-
ларын педколлективтара
айымнылаахтык үлэлиил-
лэр.

Пятилетка икки бастакы сы-
лыгар педколлективныт үө-
рүк билги хаачыстыбатын
үрдэтигэ былааннаахтык үлэсэн кэлэ. Билигин
үөрүк билги 100 бырыһыанга, хаачыстыба 31 бы-
рыһыанга тиздиллиннэ. Ойонун итингэ Т. К. Дал-
баева, А. А. Архипов, М. Е. Пудова, У. М. Рома-
нова уо. д. а. курдук бастыг уууталларбыт айым-
нылаах үлэ-холобурун көрдөрөллөр.

Учуутал бири сиргэ олох-ууан уһундук үлэлээ-
линэ—ураты суолталаах Ойон, москвиттар ба-
чымынарынан, кадрдар көлө-бара турууларын уга-
ры салгы охсуһуохха наада.

Александра БАРАШКОВА—Кэрл Марке аатынан совхоз
Бахсытаабы отделениегын мааныксыта:

— Наставникпыт В. Ф.
Слепцов 3 тыһ. тахса ит
көрүһүннэ ылла. Кини көр-
дөрүүтэ, үлэлиир усулуобу-
да тупсарыллара буоллар,
өссө үүнүө этэ. Билигин хо-
тонуут туруга улаханник
мөлтөөгө, илһинэн үлэли-
илэр.

Ол эрэри наар ыарахат-
тарга ситэни тутах буолуо
этэ. Билигин фермада үккэ ыччаттар үлэлиилэр.
Оскуола килииттэн тахсыттар, иккили сыл
буолаат, үөрөккө бара сатыллар. Оттон хайа ба-
дарар үлэбэ курдук, фермада эмиз уһундук үлэ-
лээтэхкэ үчүгэй түмүктөр ситиһиллээлэр. Сүөһү
интинигэр үлэһит илии тийбэттин бары билэбит.
Ол иһин билигин үһүө буолан фермада салгы
үлэлиин хааларга быһаарынан оройуон ыччаттары-
гар ыгырыы таһаарыһыт.

Билинэ былааннааһын итэбэстэрдэх дин са-
мыбын. Ол курдук, совхоз, оройуон орто көрдө-
рүүттүн даҕаны намыһах былааннар тириэр-
лээчилэр. Маны—көрүүккэ. Иккиһинэн, пламен-
ной үлэни тутумнаахтык ытыахха наада.

М. Г. ФЕЛИЩОВА—Эрилик Эристин аатынан совхоз
Чакырдаабы отделениегын мааныксыта:

— Билигин «Косил» фер-
мабыт сыл устата хас бир-
дин фуражнай ынарын ах-
сыттан 1502-тин ит үүтү
ылла. Тус бэйэм юбилей-
даах сылга ынарым ахыт-
тан 3639-түү ит үүтү ыла-
там. Бу ситиһинбэр Субу-
руускай аатынан совхоз
Болтоногоску отделениегын
«Дьулуур» комсомольскай-
лэчэт ферма старшайа Е. В.
Егоровалыын сирэй куота-
лаһылыбыт тирэх буолла дик тустаахпын. Евдокия
Басильевна фуражнай ынарыттан 3159-туук ыта.

Билигин усулуобуйабытгар илии ыарахан үлэ-
лэрин механизациялааһын ураты суолталаах. Во-
родууксуулары ыһааны улаатыннарары онтон ула-
хан тутулуктаах.

Е. К. КУТУЗОВ—Нерюнгри куорат делегация-
тын салаааччыта, «Минмонгажспецстрой» Саха
сирий Согуруу өтүгүнээби территориальной произ-
водственной управлениетын парткомун секретара:

— Эһигини, эһигини сир-
рэйдэи оройуон бары үлэ-
һит дьонун, күндү шэфтээх-
тэритин, Нерюнгри үлэһит-
терин аатарыттан итинник,
итинник эбэрдэлиһин!
Хайы-үһэ алта сыт у-
тата билиги шэфтэһини
бэбэргөөн, ис хоһоонэ ка-
һаан иһэригэр бары үрө-
бит. Нерюнгрига эһиги си-
тиһилэргит туһунан үчүгэй-
дик билээлэр.

Аспыт сыллаахха, бары советскай дьон курдук,
Саха сирий Согуруу өтүгүнээби территориальной
производственной комплексе рабочайтара, сулуу-
лаахтара уонна инженернай-техничеккэй үлэһиттэ-
ра ураты өрө көтөүллүүлээхтик, таһаарылаах-
тык үлэлээтилэр. Элбэх саҕа олоһор дьыалар, оҥ-
уолаһар, дөтсөдтөр, дьаһыллалар, о. д. а. туту-
луунулар. Үлэбэ киллэриллэр сүрүн фондалар, то-
лоруллар тутар-танар үлэ кээмэйдэрэ сыл ахсын
үүнэн иһэллэр.

Москвиттар бачымынарынан, үүмүт сылга Не-
рюнгри коллективтара бэйэлэригэр өссө үрдүк
кирбиилэри бэлэтэһэн ударнай вахтада турунуу-
лар.

таах. Эпистиһинэс мөлтөөттөн сүөһү көнһүнөн
өлүүтэ билэтин даҕаны тахса турар, сиртэн үүнү-
нү ыһы үрдээбэт, хотоннору тутуубут ордук бы-
таан, бородууксууа хаачыстыбатыгар даҕаны итэ-
бэс-быһаас үгүс.

Е. Е. БОРИСОВ—«Чурапчы» совхоз Армылаах-
таабы отделениегын управляющайа:

— Со-малитическай куо-
салаһын аспыт сыллааҕы
түмүгүнэн отделениебыт
лахоска кыайылааһын
арыста. Онуоха сүрүн кы-
лааты киз туттар дьоммут
киллэрдилэр. Билинэҕыт
А. И. Иванов фуражнай
ынарын ахсыттан 3715-тин
ит үүтү илһини ыһы оро-
уонга эмиз бастаага. А. С.
Барламов биридин ынарыт-
тан 3045-тин ит үүтү ыла-
там.

Нерюнгри куорат лауреатын аатын ылар чинэстэ-
нэ. Эдэр сүөһү көрөөччү Николай Демьянов интен-
сивнэ уотуга таһаарылаахтык үлэлиир. Опы-
таах сылыһыт П. И. Манасыгов кулун деловой
тахсыһын 100 бырыһыанга тириэртэ. Урукку от-
түгөр хаалылаах тракторнай парк сыллааҕы со-
рудаһын апары толордо, совхозка бастаата.

Ол эрэри билинэ бородууксуулары ыһы кээ-
мэйэ билигин да кыра, үлэ онорумтуота эмиз үр-
дэтиллиэн наада, сир үлэһиттэр, тутууга, о. д. а.
салааларга болломтону күүһүрдүүккэ наада.

Үлэ итэбэстэрэ үксүгэр дыссипилиннэттэн, тэ-
рээһинтэн тутулуктаахтар. Ойон сибээстээн отде-
ление коллектива соторутааҕыта Москва чулуу үлэ
коллективтарын бачымынарынан, дыссипилиннэ-
ни уонна тэрээһини тупсарыла саҕа эбэһэтэли-
тибэни ыһынан оройуонга ыгырыы таһаарда.

М. М. ДЬЯЧКОВСКАЯ—Кэрл Марке аатынан совхоз
Волугурдаабы отделениегын механизатора:

— Билигин отделениебыт
тракторнай паркатын көр-
дөрүүтэ куһаҕаҥа суох. Ону
өссө тупсарар, бири итэ-
лээхтэрибитин көтүлүүр ин-
титтэн билинэ оройуонга
ыгырыы таһааран үлэли-
бит. Оту тизийигэ, бааһы-
нада уоһуруу киллэри-
лэ, тутуу маһык таһыһыта,
о. д. а. чопчу кирбиилэргэ
дьулуһабыт.

Билигин даҕаны дьалаһай
буолууттан, үлэбэ эпистиһинэс суоһуттан техника
алдыаныһа-кээһинигэ үгүс. Уматык-оһуноох аһа
ра өрөскуоттанара эмиз баар. Дьэ итиллэри механи-
затордар коллективтара сознательнай, түмсүүлээх
буоллаһына, туоратыахха сөп.

Сиргэ хаһаайыһынны сыһыаннаһын билинэ то-
лору кыаллыбат. Амма сүһүнү баһылааһыннаан
сибээстээн сир кытта дьиннээхтик үлэлиир кэм
кэлиэ. Өрүспүт хочотун өссө онорон, саҕа сирдэри
туһаҕа таһааран иһиктээхпит. Бу дьыалаҕа ычча-
ты кизгини тардыахха наада.

Н. И. МОНАСТЫРЕВ—райпо бырабыланыһа-
дын илчэсэтелэ:

— Оройуон кооператорда-
ра пятилетка икки сылы-
гар бири даҕаны салааҕа
намыһааҕа суох үлэлээ-
тилэр. Ол эрэри итэбэстэр
билигин да бааллар. Туск
аһык иһиннэ, хаачысты-
белай көрдөрүүлэригэр на-
мыһахтар. Сыл түмүгүнөн
иһэ-дэхси үлэлээһин кыа-
һын ситиһилибэтэ. Нэһи-
лиһиннэ наадылар таһаар-
дыгар быстарылар тахсы-
тылаһыллар, итэбэстэһин туоратылаан биэрбэт, ар-
дыгар таһаар кыһаан хараллыбат.

Быйылгы былааннарбыт — тыһааһынаахтар.
Ойон хас биридин үлэһиттэн, коллективтан дыс-
сипилиннээх, тэрээһиннээх буолуу хаһааһы-
тааҕар даҕаны күүскэ ирдэниллихтээх. Нэһилиһи-
ннэни хаачыһыһы тупсары саҕа көрдөбүлэ-
рингэр сөп түбэһиннэрэн, үлэ режимин сагалыы
барээдактихтээхпит. Кытаанахтааҕы уонна Ха-
йахсыттааҕы эриһин предприятелиларын материаль-
най багалара ордук мөлтөх туркутаахтар. Ону
тупсарыла совхозтар көмөлөрө эрийиллэр.

Е. Е. ВАСИЛЬЕВ—Кэрл Марке аатынан совхоз
директора:

— Билигин совхозпут юби-
лейдаах сылга сиртэн үү-
нүүнү ыһыттан уонна оту
сөбүтүөнкалааһынан ура-
ты салааларга производст-
веннай соруудаһарын сити-
һилээхтик толорон, оро-
йуон совхозтарын куотала-
һыларыгар сыл түмүгүнөн
аһа-ыһааһын таҕыста.
Онуоха сылыһыт С. В.
Цавлов, борооһу көрөөччү
М. И. Лавров, шофердар
К. И. Леустрев, Н. Н. Шеломов, сиилэһи бэлэм-
изэчилэр М. И. Тоголев, Д. Е. Скрябин, маанык-
сыт В. Ф. Слепцов уо. д. а. курдук бастыг рабо-
чандарбыт төһүүнэ буоллулар.

Аспыт пятилетка бири сыллааҕы орто көрдө-
рүүттүн хаһаайыстыбабыт дохуота 14 бырыһыа-
һын үүннэ, былааннаах норуот былыһыт 450
тыһ. солк. аччатылына.

Быйылгы ыһык саҕаланьыһыгар Бахсыттан
Н. С. Говоров эбии аһылыгы бэлэмниир звенота,
Волугур механизатордара оройуонга ыгырыы та-
һааран үлэлиилэр. Соторутааҕыта Бахсы Толоо-
кун үс эдэр сүөһү көрөөччүлэрэ производствода
салгы үлэлиин хааларга оройуон ыччаттарыгар
көтүлүүһүн онордулар. Кинилэр бачымынарын
совхоз атын ыччаттара эмиз өйүүдлэр.

А. Н. ИВАНОВ—«Якутсельстрой» производствен-
най управление оройуоннаабы мехучастогын бо-
луотунууктары биргэһиннэр:

— Учаастакпыз юбилей-
даах сылга бэлэтэммит
кирбиилэрин оройуонга
бири бастакынан ылар
чистэммитэ. Производствен-
най соруудаһары толорууу
таһынан кэмчилээһингэ,
үкэ онорумтуотун үрдэти-
гэ эмиз сэмэй ситиһилэр-
дэнибит. Онуоха П. Я. Бо-
рисов, И. С. Листиков, И. И.
Варламов уо. д. а. курдук
чулуу рабочайдарбыт ула-
хан кылааттарын киллэрдилэр.

Мин биргэһэдэм сыллааҕы былааным эмиз сити-
һилээхтик толорон, билигин пятилетка үһүс, сү-
рүн, сылыгар саҕа үрдэтиллибит эбэһэтэлиһтибэ-
ни ыһынан оройуон киинигэр элбэх квартиралаах
олорор дьыа тутууттар үлэлиин сылдыар. Тохсун-
нү саҕаланьыһыттан билинэ 18 тыһ. солк. тутар-
танар үлэни ыһыттыбыт.

Быйыл учаастакпыт былаана улахан. Мин санаа-
бар, бэйэлэригэр тутууу ыһыттар хаһаайысты-
балар ордук үлэһит илиһини уонна техниканан
көтүүстээхтик көмөлөһүүх тустаахтар. Атын бол-
ломтону эрийэр болуоруһунан тийэр-таһар үлэ-
лэргэ кэмтэр техниканы туруоруу буолар. Ол
эрэри учаастакпыт адыһах автомашината элбэри
онорбут.

П. С. КРЫЛОВА—Субуруускай аатынан совхоз
кылааһынай зоотехника:

— Аспыт сыллаахха би-
лигин совхозпут тыа хаһаа-
йыстыбатын бородууктала-
рын онорон таһаарыһын
үрдэтигэ сорох сэмэй си-
тиһилэрин ахтар наада.
Ол курдук, үүтү валовой
ыһын уонна государств-
о туттары сыллааҕы бы-
лааным балаһа урутаан
толордубут. Эти туттары
соруудаһара эмиз оннук то-

лоһурунулар.

Урукку сылларга курдук, ыччат сүөһүнү төлө-
һүтөөччилэригэр таһаарылаах үлэлэр улаханник
көмөлөстө. Биллэрин курдук, билинэ совхозпут
ыччат сүөһүнү сайынны уонна күһүнүгү уотуга
кэлиһини үс сылга үчүгэй түмүктэри ситистэ, рес-
публикатааҕы куоталаһыһыта 2 төгүл кыайылаа-
һына таҕыста. Бу барыстаах салааны сайынна-
рыһа чулуу рабочайдар С. Н. Картузов уонна
И. И. Сергеев көрөхсө биллээх опыты муһунуу-
лар.

Ол эрэри билинэ иннибитигэр быһаарыһын ээ-
йэр көккө проблемалар тураллар. Үлэ дыссипи-
линнэ уонна тэрээһинэ тосту тупсарыллыах тус-

Комментатор колонкалар

ПРИНЦИП ТЭРГЭ ЭРЭЛЛЭЭХ БУОЛУУ

Блоктага холбоотдох дойдулар координацион- ний бюроларын Никара- гуа столицатын Ман- гуара буолын аспыт су- бал ыгырылаах мун- наадын аан дойду об- щественноа эйэс ду- дулар күүстөр сомооло- нууларын туохтууан буолар дьонунаах со- быа быһыытынан сына- лаата. Ити форум тоһе- лөөх суолталаарын онно блоктага холбоотдох кини хамсааһыга киирэр го- сударстволар правитель- стволарын, ону тэнэ араас аан дойдутаагы итиннэ национальнай төрүтлө- рү сирэйдээн көрдөрөр 116 делегациялар кыт- тымын ылбыт чакчылар бэйэтэ этэр.

Муннаах иннинэ да- дан: уонна бара да турда- дана АХШ кини үлэтин көбүгө, «мун» сатаатар кинини иннигэр турар башпуруостар ис хоһоон- нурдутаах туоратарга аһа- ҕан туран соруммутун бөлүктүрүп наадалаах. Ва- шингтон, дьон ыйар «Таймс оф Индия» ин- дийскэй хаһыат, бэйэтин агентуратын негүс мун- наах кыттылаахтара хайдыһаларын ситиһэр- гө, кини докумуоннарын дойвоххо кубулуларга дулууста.

Американскэй адми- нистрация тоһо ити кур- дук сирэйэ-хараа суох түбүгүрдэ? Дьыала Мана- гуатаагы муннаах күн- нэри бөлүккүтүгэр сир- гырын араас оройуонна- рыгар, бастатан туран Латинскэй Америкага, империализм агрессивнай политикалар сибээстээх башпуруостар киллэри- либиттэригэр сытар.

Кэники кэмгэ ити ре- жонна эрэ буолбакка, кини тас өттүгэр эйэс уонна куттал суох бу- лууттар суоһуохтарын сөптөөх сөбүлэнилээх ороһуулар чопчу итиннэ көһөрүлүһүлэр. Ити, туох ханнын иннинэ, Ва- шингтон Никарагуаны утары агрессивнай бөлө- мүнүн, кини Кубаны уонна Гренаданы утары өстөөхтүү киириилэрин- тахсыһаларын, АХШ Сальвадорга уонна Гвате- малага национальнай-

босхолонуулаах хамсаа- ҕыннэ хааһына-сириннэ ти- мирдэргэ сорунууларын тустарынан этиллэр.

Манагуага бэйэтин ин- тервенционистскэй кур- сун дүүллөһөлөрүн Рей- сун администрацияга, биллэн турар, сөбүлэбэт. Ол эрээри кини бэйэтин көксүтүгэр Азия, Афри- ка, Латинскэй Америка сүүстөн таһа дойдула- рын холбуур блоктага холбоотдох кини хамсаа- ҕыннэ ити курсу бири са- наанан сэмэлэһинни- ҕыһаан бөлүбүтэ. Мана- гуатаагы муннаах биһи- рэбэт сүрүн докумуон- гар өссө империализм Латинскэй Америка дой- дуларыгар агрессивнай дьаһыһаларын, ити дойду- лар ис дьыллаларыгар ороһуу бары көрүнү- рүн бөрт түргэниик тох- тотору моддуйуу этиллэр.

Государстволар баһы- лактары уонна блок- тарга холбоотдох кини хамсааһына киирэр дойдулар правительстволарын быһыа кулун ту- торга Делигэ ытыла- лаахтаах сэттис конфе- ренцияларын иннинэ Ма- нагуага ытылаһыт бы- баарыһар ити хамсаа- ҕыннэ аан дойдутаагы би- линни сыһааннаһылар үбүсүүр быһыыга-май- ҕыга бүтүнүтүгэр үтүө- сөбүлэһэллээх дьонунаах фактордарынан буолбутун уонна буола- рын итэҕэтиллээхтик көрдөрдүлэр. Координа- ционнай бюро, блоктага холбоотдох кини хамсаа- ҕыннэ төрүт принциптэри- гэр (олортон кылаабы- найдарынан норуоттар бэйэлэрин бэйэлэрэ кө- рүл дьаһаныһаларын, го- сударстволар ис дьыла- ларыгар ороһот буолуу, кинилэр суверенитетта- рын уонна тутууга суох буолууларын ытыктаа- ҕыннэ, эйэлээхтик биригэ- олоруу уонна күүһү тут- тубат буолуу принциптэ- рэ буолаллар) бэрэни- лэрин бигэргэтэн туран, норуоттар эйэ уонна кут- тал суох буолуутун кини уопсай охсуһууларыгар бедег кылаатын киллэр- дэ.

Н. ЧИГИРЬ,
ССТА ырытааччыта.

Улэ киһитин чиэстээһин

Сын көрдөрүүтүн тупса- рап бастыһар кэккэлэ- ригэр сылдыһыта. Уйэ- чэппэрэнтөн ордуу кэм- нэ фермага үлэлээн ба- ран, кыайбат-хонпот буо- лан атын үлэсэ көспүтэ. Кини онно даҕаны үтүө- сөбүлэһэхтик сыһаан- наһан дьон-сэргэ ытык- табылын салгыы ылбыта. Кини — биэс оҕо ийэтэ.

«Кыым» хаһыакка Са- ха АССР оскуолатын үтүөлээх учуутала, РСФСР норуотун үөрэҕи- ритин туйгуна Егорова суругун ааҕан олус бийи- рэстим. Сурукка Таһаа- рескуола таһыһаагы учаастакка племочнай теплица оҕорон оҕуруот аһын үүннэринин дьа- рыктаммыттар ыраап- ыһын туһунан кэпсэпэр. Үүнүүнү нэһиликэннэ аһаһаһыһан киирэр үбү оскуола материал- ҕай базатын хантатыһа туһаналлар эбит. Бу, би- ллэн турар, оҕону үлэсэ- лэһингэ, оҕуруот аһын үүннэрин ыһымаларын баһыһаһыһа, үөрэнэччи- лэр уруокка ылбыт би- нилэрин олоххо туттан интэһэллэригэр, илэҕ- бириэмэлэрин туһалаах- ык атааралларыгар ула- ҕын суолталаах.

Профсоюзнай актив семинара

ПССУОС биргэбэдэ- тэ биһиги оройуонмуттар профсоюзнай актив икки- үүннээх семинарын ыыт- та. Онно профсоюзтар райкомнарын, профком- нар председателлэрэ, чи- бизиннэр кытыннылар.

Семинарга «Оройуон профсоюзнай төрүтлө- рүн соруктара» лекция- ҕа ССКП райкомун бас- такы секретара И. П. Ли- сиков аахта.

Ону тэнэ «ССРС Аска- үөлгө программатын олох- то кыһаларын — бүтүүн норуот дьыалата», «Проф- комнар техникаттан са- ҕахтаах буолууга, прои- зодствога даҕи-оһолу сө- лүһүннэ үлэлэрин туһу- ҕан», «Профкомнар үпкэ- ҕэлэрэ», о. д. а. тема- ҕарга лекциялар исти- линнэлэр.

Иккис күн семинар кыттылаахтара «Зна- ҕыс» общество лектора К. К. Пермяков аан дой- ду балаһыанньатыгар, оройуон народнай судь- ҕата Е. И. Макаров Үлэ туһунан законодатель- сто уопсай характери- стикатыгар уонна настан- никтар оройуоннаагы со- веттарын председателэ Н. М. Кладкин настан- никтар үлэлэрин туста- ҕынан лекциялар исти- линнэ.

С. ПОПОВ.

Евдокия Михайловна өр сыллаах энкилэ суох үлэтин үрдүктүк сына- лаан, Эрилик Эристин аатынан совхоз салат- та киниэхэ Өйдөбүннүк суругу туттарда. Биригэ- үлэлэбэт дьонноро, до- ҕотторо үтүс истин ты- ларын этиллэр, сыналаах бөлөхтөрү туттардылар. Буолумуна даҕаны, би- ҕини дойдубуттар кини үлэтиннэ чиэстэнэр, хай- ҕанар.

Н. ФИЛИПОВ.

Ас-үөл программата: эн сирэй кылаастаах Обуруот аһын үүннэриэххэ

Иады (1982 с.) Пленумун уурааһар сөп түбөһиннэ- рэн, оскуола таһыһаагы учаастактары төрийин наадалаах уонна сир ах- сын кылаастык сөп. Бу үлэсэ биһиги оройуонму- тутар да опыту суох буол- батах. Михаил Петрович Макаров үтүс сыратын биэрэн үчүгэй түмүгү си- тиститин бары билэбит. Хадаар аһыс кылаастаах оскуолатын үөрэнэччи- лэрин үлэлэрин эмиз исти- биһиптэ.

Соловьев аһыс кылаас- таах оскуолатыгар Н. Д. Крошников директорынан үлэлэһиттэн оскуола та- ҕыһаагы учаастагы төри- йин саалааммыта. Били- ҕин минна 0,3 гектарга хортуоппуу олордолор, 30 кв. м нэһинээх племоч-

най теплица баар. Үлэни опыттаах учуутал А. И. Федорова салайар. Кини бастыһар опыттарын аһаан-миннээн үөрэтэр, сатабыллаахтык туһанар. Александра Ивановна салалтатынан аспыт са- салаттыһан элбэх оҕу- ҕын оҕолор элбэх олохтоох суну үүннэрин олохтоох нэһиликэннэ хааччы- ҕан элбэх махтаһы ыл- быттар.

Маны өссө кэпсэтэр кыахтар бааллар. Баста- тан туран, учаастакка, ангардас хортуоппуу эрэ олордубакка, оҕуруот аһын араас көрүннэрин — моркубу, эриэппэни, — хантатыһаны, о. д. а. үүн- көрүөххэ наада. Иккити- нэн, элбэх рассаданы олордон ыалларга кытта көмөлөһөр өссө көдүүс-

төөх буолуу этэ. Үлэ- ҕыһаллар, сизмэннэ буаһа- буолан, баардаллар да оҕуруот үүннэриннэ дьарыктамматтар. Үсүдү- ҕүн, сайын хонуу үлэсэ- ригэр кыттыбат кыра- састаах үөрэнэччилэр өбүһүсэ суохтар. Кини- ҕэр бэйэлэрин олоһуу- ҕылар даҕаны оҕу- руокка үлэлээн ы- ҕырымэлэрин туһалаах- тык атаараллар баа- ҕылар. Төрүһүнэн, бу үлэни дьобустук дьаһыһа- ҕына эмиз төрүһүнэ би- ҕи Сибээһи үүннэрин, нэ- ҕэ учаастакка луу, нэ- ҕэ куоп, эриэппэни, үлэ- ҕы олордон кырачаанна- ҕы олоһу бөбөйдүгүрүгү тө- ҕө туһалаах эрэ буолуу- ҕы этэ.

Бу кэскиллээх бөлү- ҕүсү сир ахсын толору- даан, кыаллар өттү- ҕэ олоххо киллэрэ саты- ҕа.

Н. ДЯЧКОВСКАЯ,
Мырыла.

Эн чулуу спортсменнарын. Чурапчы Кырдьябас рекорд автора

БИҔИГИ ОРОЙУОМ- МУТУГАР 50-с сыл- ҕардаахха, чэпчэки атле- тика саҕа сүһүөгэр ту- рууттар, дьобурдаах эл- бэх ыччат баара. Кини- лэр ортолоругар нуучча- лар Клава Глушкова, Александр Волтунов, Ва- силий Носов, Галина Чувашова, Клава Пше- никова уо. д. а. ааттарын билгини махтаһа аатты- ҕыт. Сахалартан Иван Захаров, Надежда Анем- подистова, Любовь Попо- ва, Егор Кириллин, уо. д. а. чорбойоллоро. Кини- лэр уонна спорт атын көрүннэригэр сыраллаһан дьарыктанааччылар, спор- ту пропагандаааччы эн- тузиастар араас күрэхтэ- ҕиннэргэ оройуонмут аа- тын-суолун республикага киник биллэрбиттэ- рэ. Кэлин биһиги хамаан- дабыт Саха АССР но- руоттарын спартакиада- ҕыгар ситиһилээхтик кыттыһыттар бөҕө акы- лаат ууруллубута.

Ол көлүөнэ представите- телэ нуучча кыһа Райса Морозова — Федорова кү- рэхтэһиннэргэ тахсы- ҕахтык кыттар. Кини уһуну ыстаныһа 4 м 48 см кыраһыт рекорда элэрдэри үйэ чэппэрэ

смытамматтар. Райа дэгиттэр спорт- сменка этэ. 100 м дьыта- ҕыһы 14 сек., 400 м. — 1 мүн. 12 сек., 200 м. — 30 сек. кэлиттэлэбитэ, 800 м сүүрүүгэ республикага киник миэстэлэммитэ, 1 м 15 см үрдүгү көтөрө, хайдыһарга оройуонмут чэһин элбэхтик көмүс- кэбэтэ. 1958 с. «Кыым» хаһыат бириһигэр крос- ка чемпионка аатын ыл- ҕыта.

Спордуна дьарыкта- ҕыһа, мин санаабар, улахан оруолу баҕа- ҕыттэнигэр ылар. Райса Морозова настаныһа И. С. Федоров этэ. Илья Ста- панович биһиги оро- йуонмуттар үлэлэбэт сылларыгар элбэх спорт- сменнэ ийтөн-эрчийэн та- ҕыһарбыта.

Райса Александровна билгини тустаах үлэти- гэр, эмиз спорка курдук, ороһутун бастыһар кэ- ҕэлэригэр сылдыар. Кини авиапорка оператор-кас- сионнан үтүө суобас- таахтык үлэһип — ком- мунистическай үлэ удар- ҕына, профком чылкэ- ҕэ, коллектив бири убааста-

быллаах киһитэ. Үлэти- гэр, общественной олох- хо уонна спорка сити- ҕинилэр ССКП райкомун уонна райсовет испэи- ҕэ мун, спортивной общет- волар уобаластаагы о- ҕыттарын Бочуотууа ҕрамоталарынан, о. д. а. бөлүстэммиттэрэ.

Кини — биэс оҕо та- таллаах ийэтэ. Кэпсэ- ҕэ Егор Петровичтын оро- лоро чэһиги-чэбдик до- руобуйалаах, үлэсэ, ү- рөххө дьолуурдаах дьа- ҕы буола улааталларыгар ба- ҕы кыһамныһаларын уу- раллара харахха тут- көстөр. Оҕолоро төрө- ҕүттэриннэ кини тутуу- ҕытарын тутталлар.

Кини билгини даҕаны оройуон спортсменнарын ситиһилэриттэн оҕолу- ҕуэрэр. Итэҕэстэриннэ сөһүһүтэр, биригэ күрэх- тэспит эдэр сааһын дьы- ҕэлэрин М. Бубякинаны, Л. Попованы, Г. Чувашо- ваны, В. Серебряникова- ҕы, Н. Анемподистова- ҕы уо. д. а. истин тыла- ҕынан ахтар, долгуу кэпсиптэр.

Көлүөнэни көлүөнэ со- булар. Ол сизиринэн сай- эдэр спортсменнар оро- йуонмут, спортивной аа- тын көмүскүү сүүрүр суолларга тахсаллар. Ки- нилэр чэпчэки атлетика тыа сиригэр саҕа сүһү- ҕэр турууттар эдэр саа- ҕытарын эрчимин хара- ҕытаабакка биэрбит, чэһи- ҕы кыһыһыларын сити- ҕит аҕа көлүөнэ үтүө- ҕүсүлүн умнубаттар. О- ҕурук дьон ортолоругар үйэ- ҕэ чэппэрэ турбут рекорд- ҕы авторэ Р. А. Федоро- ҕа ытыктылаахтык ахтыллар, элэрдэри үр- дүккэ кыһаһыттар са- ҕаттан саҕа кыһыһы- ҕыһылар.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха АССР
спортун маастара.

Синимэ: Р. А. Федо- ҕова.

БИҔИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Нарп Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай — 21-505.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. № ЗАКАЗА 11.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВА.
«Сага Олох» («Новая жизнь») — орган Чуралчинского районного Совета народных депутатов.
Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧЫНСКАЯ